

Grondgebondenheid volgens de ontwerp - Verordening Romte 2014

Artikel 1.35 grondgebonden agrarisch bedrijf:

agrarisch bedrijf waarbij het gebruik van agrarische gronden in de omgeving van het bedrijf noodzakelijk is voor het functioneren van het bedrijf, in de vorm van akkerbouw, vollegronds-tuinbouw, fruitteelt en boomteelt, grondgebonden veehouderij, en naar de aard daarmee vergelijkbare bedrijven.

Artikel 1.36 grondgebonden veehouderij:

een veehouderij waarbij voldoende grond in de omgeving van het bedrijf aanwezig is om overwegend te voorzien in de mestafzet en het benodigde ruwvoer van de veehouderij, inclusief een neventak niet-grondgebonden veehouderij die wat betreft aard en schaal ondergeschikt is aan de grondgebonden bedrijfsvoering.

Artikel 6.1.2

1. In een ruimtelijk plan kan een bestaand bouwperceel voor een grondgebonden agrarisch bedrijf een uitbreiding krijgen tot een maximale oppervlakte van 1,5 ha, dan wel de bestaande oppervlakte behouden indien deze meer bedraagt dan 1,5 ha.
2. In afwijking van het eerste lid kan een groter bouwperceel worden toegestaan, mits:
 - a. het agrarisch bedrijf grondgebonden blijft, en
 - b. de oppervlakte van het agrarisch bouwperceel niet meer bedraagt dan 3 ha.
3. In afwijking van het tweede lid kan in een incidenteel geval een bouwperceel van meer dan 3 ha worden toegestaan indien:
 - a. het bedrijf al een bouwperceel van bijna 3 ha of meer dan 3 ha heeft en de bedrijfsuitbreiding redelijkerwijs niet binnen dat bouwperceel is te realiseren,
 - b. de uitbreiding van het bouwperceel beperkt blijft, en
 - c. de nieuwe situatie een aanzienlijk maatschappelijk voordeel oplevert voor een of meer van de volgende aspecten:
 1. verbetering van dierenwelzijn,
 2. vermindering van milieubelasting en van uitstoot van milieubelastende stoffen;
 3. een innovatieve bedrijfsvoering die bijdraagt aan duurzaamheid en daardoor een voorbeeldfunctie heeft,
 4. aanmerkelijke landschappelijke verbetering, waaronder begrepen het elders slopen van minimaal een gelijke oppervlakte aan bebouwing.

Artikelsgewijze toelichting

6.5 Schaalvergroting grondgebonden veehouderijen

Basis (artikel 6.1.2, eerste lid) is een bouwperceel van maximaal 1,5 ha (of, in geval het bestaande perceel al groter is, de bestaande maat). Schaalvergroting is mogelijk, onder

kwalitatieve voorwaarden. Eerste voorwaarde is dat een grootschalige melkveehouderij volgens artikel 6.1.2, tweede lid, sub a grondgebonden dient te blijven. Grondgebonden wil zeggen dat er een relatie is tussen de omvang van een bedrijf en de oppervlakte grond die het bedrijf in de omgeving in beheer en onderhoud heeft. Dit betekent dat er voldoende grond bij het bedrijf moet horen voor ruwvoervoorziening, mestafzet en beweiding: het voortbrengend vermogen van de bij het bedrijf behorende landbouwgrond vormt de basis van het bedrijf. 'Footloose' melkveehouderijen zijn intensieve en grootschalige bedrijven die geen enkele relatie meer hebben met de grond rondom. Zulke bedrijven vinden wij in Fryslân ongewenst.

De verordening bevat geen normstelling ten aanzien van grondgebondenheid. Wij verwachten dat de gemeente in het ruimtelijke plan het principe van grondgebondenheid in de planregels opneemt.

Wij geven wel een beeld van een mogelijke benadering.

Een veehouderij is grondgebonden wanneer het voor het vee benodigde ruwvoer overwegend - d.w.z. in ieder geval meer dan de helft - afkomstig is van de bij het bedrijf behorende landbouwgrond. Uit landbouwkundige productiegegevens blijkt dat bij een veebezetting van ca. 3 grootvee-eenheden^{voetnoot} (GVE) of minder per hectare gras en voedergewassen aan deze voorwaarde wordt voldaan; ook de meeste mest kan dan bij het bedrijf worden afgezet. Omgerekend komt dit uit op ruim 0,3 hectare of meer per GVE. Dit richtgetal is een gemiddelde voor efficiënt producerende veebedrijven. Het getal houdt geen rekening met individuele omstandigheden, bijv. een veehouder die veel ruwvoer per ha produceert. Onder de bij het bedrijf behorende landbouwgrond wordt verstaan landbouwgrond in de directe omgeving van het bedrijf waar het bedrijf structureel, bij voorkeur op basis van eigendom of langdurige pacht, over kan beschikken. In de regel is 15 km een afstand waarbinnen een agrarisch bedrijf nog adequaat de bijbehorende grond kan verzorgen en benutten, en daarop toezicht kan uitoefenen. Naast deze GVE methode kan een gemeente grondgebondenheid als volgt beoordelen:

- Per veehouder op basis van individuele gegevens bepalen hoeveel hectares de veehouder in gebruik/beheer moet hebben voor de gewenste mate van zelfvoorziening. Deze methode houdt rekening met individuele omstandigheden en biedt ruimte voor maatwerk. Per bedrijf zijn gegevens nodig over de omvang van de veestapel en de hoeveelheid grond in gebruik en beheer, productie en samenstelling van melk, mest en ruwvoer en mestafzet. Deze gegevens staan meestal in het bedrijfsplan. Met uitzondering van de ruwvoerproductie, betreft het gegevens die de veehouder standaard bijhoudt en jaarlijks aanlevert bij het Ministerie van EZ (Dienst Regelingen).
- Een combinatie van verschillende gegevens/ indicatoren, bijv. voldoende areaal grond in de omgeving voor ruwvoerproductie, mestafzet en weidegang, ligging van stallen t.o.v. aangrenzende gronden, type stalsysteem en feitelijke inrichting van de stal, milieuvergunning/melding, metellingen. Ook gemiddelde verhoudingsgetallen van aantal dieren per ha of gemiddelde grondoppervlak per bedrijfsomvang kunnen indicaties geven; fijnregulering vindt vervolgens plaats via de mest- en milieuregeling. Dit vergt een goede onderbouwing per geval.

We onderkennen dat een groeiend bedrijf soms niet meteen over de benodigde grond beschikt. In dat geval zal aannemelijk gemaakt moeten worden dat het bedrijf binnen redelijke tijd over de grond kan beschikken. Dit kan op basis van het bedrijfsplan.

De verordening geeft in de lijn van het nieuwe veehouderijbeleid, anders dan het streekplan, wel een begrenzing van de toelaatbare schaalvergroting. De oppervlakte van het bouwperceel bedraagt volgens artikel 6.1.2, tweede lid, sub b maximaal 3 ha.

In een incidenteel geval is op grond van 6.1.2, derde lid een beperkte overschrijding van dit maximum mogelijk. 'Beperkt' is niet nader gekwantificeerd om maatwerk te kunnen leveren, maar wij denken hierbij aan maximaal ca. 10%. Het gaat dan om een bijzondere situatie: een bedrijf zit al tegen de 3 ha grens aan (of is al groter dan 3 ha) en kan alleen nog uitbreiden door beperkte uitbreiding van het bestaande bouwperceel. De schaalvergroting is redelijkerwijs niet binnen 3 hectare te realiseren door bijvoorbeeld het spreiden van bedrijfsonderdelen over meerdere locaties of het slopen van oude bebouwing. Verder moet sprake zijn van een aanzienlijk maatschappelijk voordeel op één of meer van de genoemde aspecten:

- Bij de aspecten 'dierenwelzijn' en 'milieu' zullen de verbeteringen verder moeten gaan dan de wettelijke eisen van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren, de milieuwetgeving voor o.a. ammoniak, fijnstof en geur, of de Meststoffenwet. Bijv. door te voldoen aan de Maatlat Duurzame Veehouderij van de Stichting Milieukeur. Of door het vergroten van de beschikbare ruimte per dier volgens het 'beter leven sterrenstelsel' van de Dierenbescherming. Of door de toepassing van Beste Beschikbare Technieken (Plus) waardoor hindercontouren, ammoniakuitstoot, fijnstofuitstoot, geurhinder of gezondheidsrisico's aanzienlijk afnemen;
- Bij het aspect 'innovatieve bedrijfsvoering' gaat het erom dat het bedrijf aantoonbaar vernieuwend is vanuit een oogpunt van duurzaamheid. Een voorbeeld is de toepassing van nieuwe energiebesparende of energieopwekkende technieken; technieken die verder gaan dan op dat moment (maatschappelijk) gebruikelijk is;
- Bij het aspect 'aanmerkelijke landschappelijke verbetering' zal in de nieuwe situatie sprake moeten zijn van een veel betere landschappelijke inpassing van het bedrijf ten opzichte van de oorspronkelijke situatie. Of op een andere plek wordt minimaal dezelfde oppervlakte aan bebouwing gesloopt.

Naast deze afwijkingsregeling kunnen wij via de algemene ontheffingsregeling in artikel 10.1.1 in een incidenteel geval een groter bouwperceel toestaan. Het gaat dan om een zeer bijzondere situatie waarmee vooraf geen rekening kon worden gehouden. Hierdoor kunnen vooraf geen inhoudelijke criteria worden geformuleerd. Doorslaggevend is dat de norm in dat bijzondere geval onbillijk uitpakt. Wij maken in dit verband op voorhand op inhoudelijke gronden een uitzondering voor het project Dairy Campus (ca. 550 koeien) nabij Leeuwarden. Dit vanwege de bovenregionale functie hiervan voor praktijkgericht onderzoek, onderwijs, training en demonstraties ten behoeve van de veehouderijsector.

Onder grondgebonden veehouderij valt volgens de begripsomschrijving ook een ondergeschikte neventak niet-grondgebonden veehouderij (intensieve veehouderij). De gemeente bepaalt in het ruimtelijk plan wat in dit verband ondergeschikt is